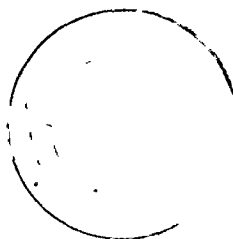

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยนั้น แม้จะเริ่มต้นมาเป็นเวลานานพอสมควร คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยความร่วมมือจากมูลนิธิฟอร์ด ได้เปิดสอนวิชาจัดห้องสมุดขึ้นในคณะอักษรศาสตร์เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2494 จัดเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาคปกติในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโท ในปี พ.ศ. 2498, พ.ศ. 2502 และ พ.ศ. 2507 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีสถาบันอื่น ๆ อีกที่เปิดสอนวิชาในระดับปริญญาตรี ได้แก่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2507) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (พ.ศ. 2511) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พ.ศ. 2514) และคณะวิทยาศาสตร์ - อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (พ.ศ. 2518) และที่เปิดสอนในระดับปริญญาโท ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (พ.ศ. 2507) ซึ่งหลักสูตรและวิธีการสอนของสถาบันต่าง ๆ นั้นคล้ายคลึงกัน แต่รูปแบบการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของผู้สอนของงานห้องสมุดนั้นไม่เป็นแบบอย่างเดียวกัน ในบางสถาบันได้มีการแยกบุคลากรฝ่ายการสอนจากฝ่ายห้องสมุดโดยเด็ดขาดไม่เกี่ยวข้องกัน ในบางสถาบันแม้จะแยกกันโดยเด็ดขาด แต่ก็มีอาจารย์แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ไปช่วยงานห้องสมุด ในขณะที่บางสถาบันใช้อาจารย์ทำงานห้องสมุดอย่างเต็มที่อีกหน้าที่หนึ่ง และในทางตรงข้ามบางสถาบันใช้บรรณารักษ์มาสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ทำให้มีปัญหาดกเถียงกันเสมอว่าแบบใดจึงจะดีที่สุด หรือถ้าจะระบุให้ชัดเจนก็คือว่า บุคลากรฝ่ายการสอนกับฝ่ายห้องสมุดนั้นควรจะรวมอยู่ด้วยกัน หรือแยกออกจากกัน อาจารย์ประจำแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์จำเป็นต้องมาปฏิบัติงานห้องสมุดหรือไม่

มากนัก้อยเพียงใด และอาจารย์วิชาบรรณารักษศาสตร์ควรมีประสบการณ์ในงานห้องสมุด
อย่างไรหรือไม่ และปัญหาเหล่านี้ก็ยังหาข้อยุติไม่ได้

ในสหรัฐอเมริกาอันเป็นประเทศที่เราถือเป็นแบบอย่างในทางบรรณารักษศาสตร์
ก็เคยมีปัญหาดังกล่าวนี้ แต่จากผลการสำรวจ จากประสบการณ์ในการดำเนินงานมาเป็น
เวลานาน ก็ได้ข้อสรุปว่าอาจารย์แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ควรอุทิศตนให้กับการสอน
เต็มเวลา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ แยกบุคลากรฝ่ายการสอนออกจากฝ่ายห้องสมุดโดยเด็ด
ขาด ได้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ระบุให้แยกการบริหาร
งานโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์จากห้องสมุด และโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ต่าง ๆ
ก็ได้พยายามดำเนินการปรับปรุงตามแนวนี้ และกล่าวได้ว่าในปัจจุบันส่วนใหญ่ทำได้สำเร็จ
แล้ว

สำหรับในประเทศไทย แม้ว่าจะมีการเสนอมหาวิทยาลัยศึกษาระบบ
ศาสตราจารย์¹ ซึ่งกำหนดไว้ว่าให้การบริหารบุคลากรทางฝ่ายการสอนและฝ่ายห้องสมุดแยก
จากกันโดยเด็ดขาด แต่มาตรฐานนี้ก็ไม่มีผลบังคับใช้ และปัญหาดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่
หลายสถาบันได้พยายามทำตามข้อเสนอในมาตรฐานดังกล่าว และทำได้สำเร็จ แต่ใน
ขณะเดียวกันก็ยังมีผู้โต้แย้งว่าควรจะรวมกัน หรืออย่างน้อยที่สุดก็ให้อาจารย์ประจำแผนก
วิชาบรรณารักษศาสตร์ใช้เวลาส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานห้องสมุดของสถาบันที่สังกัด ทั้งนี้
เพื่อให้อาจารย์ได้มีประสบการณ์ในงานห้องสมุด ได้รับรู้ปัญหาต่าง ๆ ที่ห้องสมุดต้อง
เผชิญเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในค่านิยมปฏิบัติเพื่อเสริมกับค่านิยมทฤษฎี และสามารถนำความรู้
ต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงสาระของเรื่องที่สอนได้น่าสนใจยิ่งขึ้น

¹ มาตรฐานฉบับนี้จัดทำโดยคณะกรรมการงานด้านการศึกษาวิชาบรรณารักษ-
ศาสตร์ ในคณะกรรมการวางแผนและพัฒนางานห้องสมุดของประเทศไทย ซึ่งกรมวิเทศ-
สหการแต่งตั้งขึ้นในปี 2508 รายละเอียดของมาตรฐานคู่มือได้จาก ภาคผนวก ฉ.

ดังนั้นการศึกษาข้อได้เปรียบเสียเปรียบในการรับผิดชอบงานห้องสมุดของอาจารย์
แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจึงมีขึ้นเพื่อหาข้อสรุปปัญหาใน
ประการหลัง และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลใน
โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่สัมพันธ์กับห้องสมุด

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในระดับมหา-
วิทยาลัยโดยตรงนั้น แท้ที่จริงแล้วกล่าวได้ว่ามีเพียงชิ้นเดียวเท่านั้น คือ งานวิจัยของ
ดร. ชาร์ลส์ ซี วิลเลียมสัน (Dr. Charles C. Williamson) ซึ่งต่อมาจัดพิมพ์เป็น
หนังสือชื่อ Training for Library Service วิลเลียมสันได้สำรวจการจัดการ
ศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา 15 แห่ง
ในระหว่างปีการศึกษา 2463 - 2464 ผลการสำรวจของเขาได้เป็นประโยชน์ในด้าน
ข้อเสนอแนะต่อการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง
ในวงการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในระยะหลังเป็นอย่างยิ่ง ข้อเสนอแนะประการ
สำคัญประการหนึ่งของวิลเลียมสันก็คือ เขาเห็นว่าโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ควรขึ้นกับ
มหาวิทยาลัย มีการบริหารงานแยกจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดอื่นใด และ
อาจารย์ประจำโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ควรจะทำการสอนเต็มเวลา เพื่ออุทิศตนให้
กับเรื่องทางวิชาการ แต่ก็ควรมีประสบการณ์ในงานห้องสมุดมาบ้าง²

สำหรับในประเทศไทย ยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางด้านนี้โดยตรง มีแต่
เพียงงานวิจัยที่ให้ข้อคิดเห็นที่พาดพิงถึงเท่านั้น คือ

²Charles C. Williamson, Training for Library Service
(New York: Carnegie Corporation, 1923).

ในปี พ.ศ. 2505 ดร.มอร์ริส เอ. เกลแฟนด์ (Dr. Morris A. Gelfand) ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์ขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้เข้ามาสำรวจงานหอสมุดแห่งชาติและการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงงานหอสมุดแห่งชาติ ช่วยในการปรับปรุงการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้คำแนะนำแก่รัฐบาลไทยในการวางแผนพัฒนาห้องสมุดและการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ผลจากการสำรวจการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งในขณะนั้นอาจารย์ต้องรับผิดชอบทั้งงานสอนและงานห้องสมุดนั้น เกลแฟนด์เห็นว่าอาจารย์ไม่ควรต้องรับผิดชอบงานห้องสมุดด้วย เพื่อจะได้มีเวลาเตรียมการสอน มีเวลาให้นักศึกษา มีเวลาติดตามเรื่องราวใหม่ ๆ ทางวิชาการหรือผลิตผลงานทางวิชาการ รวมทั้งได้มีโอกาสปรึกษาหารือระหว่างกันเกี่ยวกับงานของแผนก และแม้ว่าอาจารย์ทั้งหมดจะยังไม่สามารถปลื้มความรับผิดชอบจากงานห้องสมุดได้ ก็ควรจะมีอาจารย์ส่วนหนึ่งที่มีประสบการณ์ในงานห้องสมุดอย่างดี แล้วอุทิศเวลาอย่างเต็มที่ให้กับแผนกวิชาโดยไม่ต้องรับผิดชอบงานห้องสมุด³

ในปี พ.ศ. 2510 สแตนเลย์ เอ. บาร์เน็ต (Stanley A. Barnett), เอเมอร์สัน แอล. บราวน์ (Emerson L. Brown), ออสติน เจ. แมคคาฟเฟย์ (Austin J. McCaffrey) และ ซี. วอลเตอร์ สโตน (C. Walter Stone) ได้ร่วมกันสำรวจพัฒนาการของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือในประเทศไทย เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง การสำรวจในครั้งนี้รวมไปถึงการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ด้วย จากผลการสำรวจ คณะผู้สำรวจเห็นว่าบรรณารักษ

³Morris A. Gelfand, The National Library, and Library Development in Thailand (Bangkok: Unesco, 1962) (Mimeographed).

ในท้องสมุคมหาวิทยาลัยที่ได้ตำแหน่งอาจารย์ก็เพราะต้องรับผิดชอบงานสอนด้วย ซึ่งทั้งนี้ขึ้นกับการเงินของท้องสมุคนั้น ๆ ว่ามีเพียงพอที่จะรับผิดชอบในงานทั้งสองอย่างนี้ได้หรือไม่ คณะผู้สำรวจให้ความเห็นว่าในกรณีที่ท้องสมุคต้องรับภาระในงานสอนด้วยนั้นก็จำเป็นต้องหาคนเพิ่ม แต่อย่างไรก็ตามบรรณารักษ์น่าจะได้ตำแหน่งอาจารย์โดยไม่ต้องสอน ซึ่งอาจที่ความไต่ถามบุคลากรฝ่ายท้องสมุคและฝ่ายการสอนน่าจะแยกกันได้แต่ให้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน⁴

น่าสังเกตว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานนี้ไม่ตรงต่อความเป็นจริงที่เคียวักแท้ที่จริงบรรณารักษ์มิได้ทำการสอนแล้วจึงได้ตำแหน่งอาจารย์ ในบางสถาบันบรรณารักษ์จะได้ตำแหน่งอาจารย์ต่อเมื่อได้โอนสังกัดมาขึ้นกับแผนกวิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ เช่นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และในบางสถาบัน เช่นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์ได้รับการแต่งตั้งให้ทำงานห้องสมุคด้วย มิใช่บรรณารักษ์ได้ตำแหน่งอาจารย์

ในปี พ.ศ. 2515 ประภาวดี พจนานุกรม นิลคำแหง และมาลินี สุขปรึดี ได้ทำการสำรวจฐานะการทำงานห้องสมุคของนิสิตเก่าแผนกวิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2498 - 2513 โดยมีวัตถุประสงค์ให้ทราบฐานะและสภาพการทำงานของนิสิตเก่า ความเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษาอบรมและภาระงาน ตลอดจนความต้องการของนิสิต สรุปผลการวิจัยมีข้อคิดเห็นของนิสิตคนหนึ่งว่า แผนกวิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ควรแยกหน้าที่บรรณารักษ์จากการสอนอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้เพื่อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴Stanley A. Barnett, and Others, Developmental Book Activities and Needs in Thailand (New York: Wolf Management Services, 1967) (Mimeographed).

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์และหอสมุดกลางจะไต่ทันสมัยกว่าเดิม⁵

และในปี พ.ศ. 2518 ชูติมา สัจจามันท์ ได้ทำการสำรวจสถานภาพการทำงานของบัณฑิต (ปีการศึกษา 2502 - 2516) และมหาบัณฑิต (ปีการศึกษา 2507 - 2516) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่งเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตเก่าต่อแผนกวิชาในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยมีข้อคิดเห็นของนิสิตเก่าประการหนึ่งว่า ควรแยกงานการสอนจากงานหอสมุดกลางอย่างเร่งด่วน เพื่อให้อาจารย์มีเวลาเตรียมการสอนและทำงานค้นคว้าวิจัยได้เต็มที่ นอกจากนี้ผู้สอนในวิชาสำคัญ ๆ ควรได้มีประสบการณ์ และผู้สอนควรได้มีเวลาสำหรับนิสิตรด้วย⁶

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

⁵ประภาวดี พงนา, ทรงสรรค์ นิสก้าแหง และมาลีนี้ สุขปรีดี, "การสำรวจฐานะการทำงานห้องสมุดของนิสิตเก่า แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2498 - 2513," (เอกสารบรรณารักษศาสตร์ เล่ม 13 มกราคม 2515 : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515) (อัครสำเนา).

⁶ชูติมา สัจจามันท์, "การสำรวจสถานภาพการทำงานของบัณฑิต (ปีการศึกษา 2502 - 2516) และมหาบัณฑิต (ปีการศึกษา 2507 - 2516) สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518) (อัครสำเนา).

2. เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศและในประเทศไทย โดยเฉพาะในค้ำนบุคคลากร

3. เพื่อศึกษาข้อได้เปรียบและเสียเปรียบของการที่อาจารย์วิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยต้องรับผิดชอบงานห้องสมุด หรือเคยมีประสบการณ์ในงานห้องสมุด โดยพิจารณาในค้ำนที่เกี่ยวข้องกับการสอนเป็นสำคัญ และรวมถึงผลตอบแทนที่อาจารย์ได้รับเป็นส่วนตัวอีกด้วย

4. เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในค้ำนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของแผนกวิชา โดยเฉพาะในเรื่องการปฏิบัติงานห้องสมุดของอาจารย์

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษที่สอนในแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 70 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้ที่อยู่ในระหว่างการศึกษาหรือปฏิบัติงานต่างประเทศ และอาจารย์พิเศษที่ไม่ได้ทำงานเกี่ยวข้องกับห้องสมุดเลย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเชื่อถือได้ วัตถุประสงค์ เนื่องจากได้ให้กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้ว
2. คำตอบที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน ถือว่าเป็นความจริง เชื่อถือได้

วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย

1. ศึกษาความหมายของคำ "บรรณารักษศาสตร์" ความเป็นมาของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ การบริหารงานโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ

โดยการค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องของบางท่าน

2. สํารวจข้อได้เปรียบเสียเปรียบในการรับผิดชอบงานห้องสมุดของอาจารย์วิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามให้ผู้สอนในแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในฐานะอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ จำนวน 70 คน การส่งและรับแบบสอบถามมีทั้งอาศัยบริการไปรษณีย์ ไปด้วยตนเอง และอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์หรือบรรณารักษ์ในสถาบันนั้น ๆ สำหรับรายชื่ออาจารย์นั้นรวบรวมโดยการสอบถามจากแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้วิธีการทางสถิติเบื้องต้น คือ การหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร $P = \frac{f}{N} \times 100$,

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N} \quad \text{และ} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left[\frac{\sum fX}{N}\right]^2} \quad \text{ตามลำดับ}$$

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

นอกเหนือจากจะทำให้ได้ทราบถึงความเป็นมาของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ การบริหารงานแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย รวมถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบของการที่คณาจารย์แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ต้องรับผิดชอบงานห้องสมุดหรือเคยมีประสบการณ์ในงานห้องสมุดแล้ว ผลการวิจัยอันนี้จะให้ข้อคิดในการพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานบุคคลากรของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ได้โดยทั่วไป

⁷ ประคอง วรรณสุต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 4, พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 52.

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ หมายถึง หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในงานวิจัยนี้จะใช้คำ "แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์" ในความหมายรวม ๆ เมื่อกล่าวถึง แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)

อาจารย์ประจำ หมายถึง ผู้มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ สังกัดแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ

อาจารย์พิเศษ หมายถึง ผู้ที่ได้รับเชิญจากแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้ไปสอนวิชาใดวิชาหนึ่งที่แผนกเป็นผู้รับผิดชอบ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พิจารณาข้อได้เปรียบเสียเปรียบของการที่อาจารย์แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์รับผิดชอบงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดหรือการที่อาจารย์มีประสบการณ์ในงานห้องสมุด เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่านการสอน และผลตอบแทนที่อาจารย์ได้รับเป็นส่วนตัวเท่านั้น การวิจัยจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้นถ้าได้มีการสำรวจข้อได้เปรียบเสียเปรียบในด้านที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดสถาบันนั้น ๆ และนิสิตนักศึกษา

อนึ่ง แม้ว่างานวิจัยนี้จะสำรวจเฉพาะในฝ่ายอาจารย์ค่านเดียว แต่ก็ไม่สามารถรวบรวมข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากอาจารย์ได้หมดทุกคน เนื่องจากในขณะที่สำรวจนี้มีอาจารย์บางคนไปต่างประเทศ บางคนป่วย และบางคนมีภารกิจในงานต่าง ๆ มากจนไม่อาจสละเวลาให้กับการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้